

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

ت ۱۰

۲۵، ۱۲، ۱۳۵۷

شماره ۴۴۴۴
تاریخ ۱۴/۱۲/۵۷

وزارت اقتصاد

کریم خان میرزا

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۴۴/۱۲/۲۵ موافقتنامه در مورد گاز طبیعی ایران
با اتحادیه مشترک شوروی و کشورهای آلمانی و فرانسه و آلمان و اتریش و یونان و
شوروی ایران از سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۵ را در جهت تأمین و توسعه مشترک
که در تاریخ ۲۳ دین ۱۳۵۷ و نیز در مورد تأمین گاز طبیعی و تأمین انرژی
و همکاری مشترک رسیده را تأیید و تصویب نمودند - اصل این تصویب نامه در دفتر ثبت
وزیرانیت - درج شده است

دکتر محمد حسن گنجی

ابلاغ میگردد - وزیر مشاور

رونوشت برای اطلاع

دکتر محمد حسن گنجی

وزارت اقتصاد

- ۱۰ -

ب- چنانچه در قیمت اعلان شده نفت کوره بانکر " C " ایران در آبادان تا تاریخ انتشار قیمت جدید اعلان شده نفت کوره مذکور در بندر معشور تغییراتی اعم از افزایش رو یا کاهش نسبت به قیمت مینا (۱ / ۵۵ دلار - کشورهای متحد آمریکا در هر بشکه) حاصل شده باشد - قیمت جدید مینا در بندر معشور نیز متناسباً تغییر خواهد یافت (یعنی میزان درصد تغییرات نسبت به قیمت مینا در آبادان) و از آن بپسند کلیه محاسبات روی نسبت متغیر قیمت گاز بر اساس قیمت مینای جدید در بندر معشور بعمل خواهد آمد .

اثر در قیمت اعلان شده برای نفت کوره بانکر " C " ایران تغییراتی بیش از ده درصد اعم از افزایش رو یا کاهش حاصل نشود در قیمت گاز از تغییری داده نخواهد شد .

هرگاه در قیمت اعلان شده برای نفت کوره بانکر " C " ایران تغییراتی بین ده تا سی درصد اعم از افزایش رو یا کاهش حاصل شود - قیمت متغیر قیمت گاز از تاریخ تغییرات مزبور متناسباً افزایش رو یا کاهش خواهد یافت .

چنانچه در قیمت اعلان شده برای نفت کوره بانکر " C " ایران بیش از سی درصد افزایش رو یا کاهش حاصل شود - طریقین جهت تعیین قیمت جدید گاز ایران وارد مذاکره خواهند شد .

محل امضاء

محل امضاء

وزارت اقتصاد

- ۱۱ -

ضمیمه ۲ موافقتنامه مورخه ۱۳ ژانویه سال ۱۹۶۶

صورت کالاهای اساسی که برای صادرات نمودن از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به ایران ممکن است پیشنهاد بشود .

۱- تجهیزات آهنگری و پرس ها و دستگاههای فلزبری

۲- ماشین آلات و تجهیزات برای صنایع سنگین و سبك

۳- ماشینها و تجهیزات برای صناعت استخراج معادن از آنجمله : تجهیزات تغلیظ و استخراج معادن

۴- تجهیزات حفاری چاه ها و تصفیه نفت

۵- تجهیزات تولید نیروی برق و ماشینهای برقی از آنجمله : مولدهای دیزلی ثابت برق و دستگاههای دیزلی مولد برق

۶- تراکتورها و ماشین آلات کشاورزی و ماشین آلات و تجهیزات برای آبیاری

۷- تجهیزات راهسازی و ساختمانی و زمین کتی

۸- تجهیزات راه آهن

۹- وسایل حمل و نقل از آنجمله : هواپیماها و هلیکوپترها و کشتی ها و اتومبیل های مخصوص و غیره

۱۰- ماشین آلات و تجهیزات دیگر

۱۱- قطعات یدکی برای ماشین آلات و تجهیزات مذکور

۱۲- کالاهای دیگر .

محل امضاء

محل امضاء

وزارت اقتصاد

موافقتنامه

در باره تحویل گاز طبیعی از ایران به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
و ماشین آلات و تجهیزات از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به ایران

از سال ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۵

~~~~~

وزارت اقتصاد

دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نظر به تمایلی که به توسعه آتی مناسبات بازرگانی و همکاری اقتصادی فیما بین دارند درباره مراتب زیر توافق نمودند :

ماده ۱- دولت شاهنشاهی ایران تحویل گاز طبیعی را از ایران به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از سال ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۵ فرانکو مرز ایران و شوروی طبق مشخصات و بنقد آرد در مواعد و بقیعت معینه در ضمیمه (۱) این موافقتنامه تأمین مینماید .

در تاقین قیمت گاز که از ایران به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تحویل داده میشود دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی علاوه بر موارد مذکور در موافقتنامه های بازرگانی معتبر بین دو کشور تحویل ماشین آلات و تجهیزات ضروری برای ایران را بطور عمده و همچنین سایر کالاهای و کمکهای مقتضی را طبق ضمیمه (۲) این موافقتنامه تأمین خواهند نمود .

ماده ۲- شرکت ملی نفت ایران و موسسه " سایوز نفته اکسپورت " کل شوروی برای تحویل گاز طبیعی از ایران به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بین خود پیمانی طبق این موافقتنامه منعقد خواهند نمود در پیمان مذکور شرایط مشروح تحویل گاز طبیعی و شرایط تعیین قیمت آن بر اساس مقررات مذکور در ضمیمه (۱) این موافقتنامه پیشربینی خواهد شد .

سازمانهای دولتی و موسسات خصوصی مجاز ایرانی از یکطرف و سازمانهای مربوطه بازرگانی خارجی شوروی از طرف دیگر برای تحویل ماشین آلات و تجهیزات و کالاهای دیگر

وزارت اقتصاد

- ۲ -

از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به ایران و کمکهای مذکور بر طبق این موافقتنامه —
 پیمانهای منعقد خواهند نمود . پیمانهای مذکور بر اساس فهرستهای ماشین آلات و تجهیزات
 ضروری برای ایران برای دوره های سه ساله منعقد و فهرستهای مزبور از طرف ایران بطرف
 شوروی تسلیم خواهد شد .

اولین فهرست در سال ۱۹۶۸ بطرف شوروی تسلیم میشود . منظور این است که پیمانهای
 که برای ماشین آلات و تجهیزات که بطرف شوروی ساخته میشود منعقد میگردد باید اقلاً
 دو سال قبل از آغاز تحویل بسته شود . ضمناً طرف ایرانی با توجه به محاسبه بازپرداخت
 اعتباری که از طرف دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بر طبق موافقتنامه بین دولت
 شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی درباره همکاری در ساختمان
 تأسیسات صنعتی و تأسیسات دیگر و از آن نمودن اعتبار برای این مقاصد سرخه ۲۵ درصد
 سال ۱۳۴۴ (۱۳ ژانویه سال ۱۹۶۶) بدولت شاهنشاهی ایران داده شده است و
 پرداخت بهره این اعتبار - خرید ماشین آلات و تجهیزات فوق الذکر را به مبلغی تأمین
 خواهد کرد که در حدود مبلغ پرداختهای باشد که از بابت گاز طبیعی که در دوره مربوطه
 سه ساله باید مطابق این موافقتنامه تحویل داده شود بطرف ایرانی تعلق میگیرد .

ماده ۳ - محاسبه ارزش گاز طبیعی که طبق این موافقتنامه تحویل داده میشود هر سه
 ماه یکبار بوسیله حساب مخصوص بدون بهره که بانک دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
 و یا بدستور بانک مذکور از طرف بانک بازرگانی خارجی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
 به روبل بنام بانک مرکزی ایران افتتاح مینماید عملی خواهد گردید .

وزارت اقتصاد

- ۴ -

محتوی طلابه تناسب این تخییر تعدیل و احتساب خواهد شد .

ماده ۶- اگر بعلمت هر نوع حادثه ای که جلوگیری از آن خارج از حدود امکانات هر یک از طرفین باشد اجراء این موافقتنامه مختل گردد نمایندگان دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی باید مشورت کنند و درباره اقدامات ضروری بعدی توافق نمایند . لکن در هر صورت حقوق و تعهدات طرفین که بر طبق این موافقتنامه ناشی میشود تا مرقع بروز حادثه ایجاد شده بقوه خود باقی میماند .

ماده ۷- بمنظور حسن اجرای این موافقتنامه نمایندگان طرفین هر سال یا بر حسب پیشنهاد یکی از طرفین زود تر به تناوب در تهران و مسکو برای مشورت بایکدیگر در سبب مسائل مربوط به اجراء آن ملاقات خواهند نمود .

ماده ۸- این موافقتنامه شامل هشت ماده و در ضمیمه است و طبق قوانین هر یک از طرفین بتصویب میرسد . موافقتنامه از تاریخ امضاء دارای اعتبار موقت بوده و از روز مبادله یادداشت های مربوط بتصویب آن دارای اعتبار قطعی میشود . موافقتنامه تأیید سال ۱۹۶۵ - دارای اعتبار خواهد بود .

پنج سال قبل از انقضای مدت مذکور طرفین بقصد تمدید موافقتنامه برای ده سال دیگر و تعیین شرایط تمدید وارد مذاکره خواهند شد و بعد از این به همین ترتیب عمل خواهند نمود .

در شهر مسکو در تاریخ بیست و سوم دی ماه سال ۱۳۴۴ مطابق سیزدهم ژانویه سال ۱۹۶۶ در دو نسخه هر یک بزرانتهای فارسی و روسی تنظیم گردیده و هر

وزارت اقتصاد

- ۵ -

دو متن دارای اعتبار یکسان است .

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

از طرف دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

وزارت اقتصاد

- ۶ -

ضمیمه شماره ۱ موافقتنامه درباره تحویل گاز طبیعی از ایران به اتحاد جماهیر شوروی
سوسیالیستی و ماشین آلات و تجهیزات از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بایران
از سال ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰ م و ۱۳ ژانویه ۱۹۶۶

مشخصات و مقادیر و مواعید تحویل و اصول تعیین قیمت گاز طبیعی که از ایران به اتحاد
جماهیر شوروی سوسیالیستی تحویل داده خواهد شد .

۱- مشخصات

مشخصات گازی که تحویل داده میشود بشرح زیر خواهد بود :

گاز متان	۸۵ درصد از حیث حجم $\pm$	۳ درصد
ناز متان	۹ درصد از حیث حجم $\pm$	۱ درصد
گازهای پروپان و گازهای سنگینتر یا قیاسنده	۱۰۰ درصد از حیث حجم	

۲- موارد دیگر

گاز گوگردی H_2S بیش از ۱۰ میلی گرم در متر مکعب نخواهد بود
گاز انیدرید کربنیک CO_2 بیش از یک درصد از حیث حجم نخواهد بود

۳- خواص فیزیکی

نقطه شبنم از حیث هیدروکربورها :

- الف) منهای یک درجه سانتیگراد در دوازده سال اول بهره برداری از شاه لوله گاز ایران .
ب) منهای ده درجه سانتیگراد به علاوه یا منهای پنج درجه سانتیگراد که پس از تجربه

وزارت اقتصاد

- ۷ -

دوره بهره برداری از شاه لوله گاز ایران رقم قطعی آن تعیین خواهد شد .

نقطه شبنم از حیث آب :

منهای ده درجه سانتیگراد از اول بکارانداختن شاه لوله گاز ایران در تمام دوره

اعتبار این موافقتنامه .

— ارزش حرارتی —

حداقل ۹۵۰۰ کیلوکالری خالص در متر مکعب در حرارت ۲۰ درجه سانتیگراد .

در صورتیکه ارزش حرارتی گازی که از ایران تحویل میشود از ۹۵۰۰ کیلوکالری در متر

مکعب کمتر و یا از ۹۷۵۰ کیلوکالری در متر مکعب بیشتر باشد قیمت گاز مذکور در بند

۳ این ضمیمه به نسبت درصد کاهش و یا افزایش ارزش حرارتی گاز کاهش و یا افزایش

خواهد یافت .

گاز نباید عملاً حاوی مواد زائد مانند خرده آهن گل و یا گرد دارای ذرات ریز و

امثال آن باشد . گاز نباید حاوی مواد بودار باشد .

— فشار گاز در نقطه تحویل —

از مناسبترین فشار ورودی به کپز سوره‌های طول خط گاز کمتر نخواهد بود .

۲- مقادیر و مواعید تحویل

در سال اول پس از آغاز بهره برداری از شاه لوله گاز ایران ۶ میلیارد متر مکعب

پنج درصد

وزارت اقتصاد

- ۸ -

در سال دوم پس از آغاز بهره برداری از شاه لوله گاز ایران ۷ میلیارد مترمکعب⁺
پنج درصد

در سال سوم پس از آغاز بهره برداری از شاه لوله گاز ایران ۸ میلیارد مترمکعب⁺
پنج درصد

در سال چهارم پس از آغاز بهره برداری از شاه لوله گاز ایران ۹ میلیارد مترمکعب⁺
پنج درصد

در سال پنجم پس از آغاز بهره برداری از شاه لوله گاز ایران ۱۰ میلیارد مترمکعب⁺
پنج درصد

برای بقیه مدت اعتبار موافقتنامه مقدار گازی که در سال تحویل داده میشود همچنین
کمتر از ۱۰ میلیارد مترمکعب⁺ پنج درصد نخواهد بود .
مقادیر مذکور در فوق براین اساس تعیین گردیده است که تحویل گاز همه روزه به
میزان ثابت مقرر بدون توجه به نوسانات فصلی و شبانه روزی مصرف کننده عملی
خواهد شد .

۳- قیمت

قیمت گاز طبیعی به روپل شوروی به میزان شش روپل شوروی (که مطابق است با ۶/۶
دلار کشورهای متحده آمریکا با نكاه محتوی طلای يك دلار کشورهای متحده
آمریکا (۰/۸۸۸۶۷۱ گرم طلای خالص) فرانکو موزامبیک و شوروی برای هر هزار

وزارت اقتصاد

- ۹ -

مترمکعب در فشار ۷۶۰ میلی متر ستون جیوه و حرارت ۶/۵ درجه سانتیگراد تعیین
میشود.

قیمت فوق الذکر برای گاز از دو قسمت تشکیل شده است.

الف - قسمت ثابت که عبارتست از چهار روبل که مطابق است با ۴/۴ دلار کشورهای
متحد آمریکا برای هر هزار مترمکعب.

ب - قیمت متغیر که عبارتست از دو روبل که مطابق است با ۲/۲ دلار کشورهای

متحد آمریکا برای هر هزار مترمکعب و به نسبت تغییر قیمت متوسط اعلان شد
برای نفت کوره بانکر " که شرکتهای نفتی بریتیش پترولیوم اسیو

موپیل مثل در " پلتس اولیگرام " در قسمت کاربیان میدل ایست

اندازایست نمایند برود اکثر پرایس در آبادان اعلان نمایند و در تاریخ

امضای این موافقتنامه به ۵۵/۱ دلار کشورهای متحد آمریکا هر بشکه بالنس

میگردد (که از این بعد بعنوان قیمت مبنا خوانده خواهد شد) کاهش و یا

افزایش خواهد یافت.

هرگاه در آتی انتشار قیمت اعلان شده برای نفت کوره بانکر " ایران

در آبادان ادامه نیابد و قیمت جدید اعلان شده برای نفت کوره بانکر "

ایران توسط شرکتهای نفتی بین المللی در بندر معشور انتشار یابد در آن صورت

الف - چنانچه در قیمت اعلان شده نفت کوره بانکر " - ایران در آبادان تا آن

تاریخ تغییری حاصل نشده باشد - قیمت اعلان شده جدید در بندر معشور

بعنوان قیمت مبنا تلقی خواهد شد.